

**Шановні працівники ПП «Агроекологія»,
орендодавці, односельці!**

Христос Воскрес!

Воскресінням Христовим просвітилося все людство, дістало нову радість і нове життя. Народ Божий, який перебував у темряві і смутку, враз дістав надію на спасіння і зміцнення від гріха. І ось уже протягом двох тисяч років це Велике Свято щовесни приходить в усе живе, що існує на землі, знову й знову Воскрешаючи до нового життя нас, людей, і увесь навколишній світ – гомоном дітей, щебетанням птахів, пахощами трав.

Тож нехай і зараз в ці Святкові Великодні дні, хоч і в непростий для нашого народу час, смуток, печаль і невпевненість в сьогоднішні покинутах наших серця, а віра і надія у завтрашній день наповнять нас новим позитивним змістом, натхненням в трудах і новими здобутками. А Милість Божа най дарує нам, нашим рідним і близьким, нашим домівкам і оселям здоров'я, радість, добробут і затишок на багато років майбуття.

Воістину Воскрес!

З повагою, засновники, дирекція ПП «Агроекологія»

ВЕЛИКДЕНЬ

На столі – духмяна паска,
А круг неї – писанки.
Уділи нам, Боже, ласки
На всі дні, на всі віки!

Немала у нас родина,
Та молитва всіх єдина:
Хай розквітне Україна,
Як в погожі дні – весна.

Платон Воронько

Актуально

Весняно-польові роботи – 2017: успіхи, новинки, експерименти

Фото Агори Кужіла (3 шп.) Ганни Козельської

У стислі терміни, лише за два тижні, ми завершили сівбу ранніх зернових культур. При цьому не лише добивалися високої якості весняно-польових робіт, але й застосовували новачки та експериментували.

Боронування застосовуємо по-новому

Польові робіт нинішньої весни ми розпочали 11 березня з боронування багаторічних трав. Цей агроприйом ми проводили на полях еспарцету першого року використання. Торік він був висіяний разом із ячменем. Після збирання ячменю серед еспарцету залишилися стерня, яка взимку зіграла свою роль у затриманні снігу й накопиченні вологи. Але навесні ці трубчасті стеблини фактично перетворилися на «продихи», через які випаровується волога із землі. Отже, постало завдання зупинити цей процес.

Крім того, з минулого року на полі залишилися поживні рештки – мульча, яка не дає проростати бур'янам і випаровуватися волозі. Утім, після зими вона ущільнилась у суцільний шар, який заважає сонцю прогрівати ґрунт, а повітря – надходити до рослин еспарцету. Тому виникла необхідність розрихлити цю мульчу. Обидва ці завдання вирішили виконати одночасно, за допомогою боронування. Борони налаштували так, щоб їхні зубці не горнули мульчу, а лише ковзали по ній, спускаючи її перемішуючи. Для цього зубці встановили під великим кутом. Крім того, техніка йшла по полю на великій швидкості.

Після такого обробітку щільний шар мульчі перетворився на пухку, рихлу солом'яну подушку, яка пропускає кисень і тепло, завдяки чому в ґрунті прискорилися біологічні процеси. Водночас мульча продовжує виконувати свої функції зі збереження вологи. Під час боронування була також збита стерня ячменю, завдяки чому закриті «продихи». Додатковим ефектом обробітку стало знищення частини бур'янів, які вже почали проростати й були у цей час на стадії «ниточки».

Щоб перевірити, як вплинуло боронування на розвиток рослин еспарцету, на кожному полі ми залишили невелику ділянку, де обробіток не проводили. Тож зможемо зробити порівняння.

Результати обробітку оглянув засновник підприємства Семен Свиридонович Антоненко і схвалив їх, давши вказівку провести боронування й на решті полів еспарцету другого року використання. Зараз ця робота вже завершена. Сподіваємося, що це дозволить отримати потужнішу зелену масу еспарцету.

Трохи пізніше взялися й за боронування озимої пшениці, також уперше застосувавши цей прийом на полях «Агроекології». Він дозволяє одночасно вирішити кілька завдань: закрити вологу на озимині під час відновлення вегетації, зруйнувати ґрунтову кірку, знищити бур'яни на стадії білої ниточки й «вичесати» відмерлі листочки пшениці, щоб вони не заважали розвитку молодого листя. Таким чином створюються кращі умови для розвитку озимої пшениці.

Для боронування озимини використали два агрегати: штригельну й ротаційну борони. Перша з них краще підходить для площ з порівняно м'яким і розпушеним ґрунтом. Шойно придбана ротаційна борона незамінна на тих полях, на поверхні яких утворилася досить тверда кірка. Проходячи на великій швидкості вздовж рядків, вона залишає за собою чистий пухкий ґрунт у міжряддях. Завдяки такому догляду за озиминою очікуємо кращого врожаю.

Якісне виконання робіт із боронування забезпечили механізатори Леонід Зубін, Євген Поворознюк, Віталій Санін, Віктор Король'ят, Василь Нечитайло.

Сіяли й експериментували

Сама ж посівна кампанія в нашому підприємстві нинішнього року розпочалася 15 березня. Цього року весна заявила про себе різким потеплінням вже у перші дні березня, сніг розтанув дуже швидко. Навіть найнижчі місця, видолінки, де стояли калюжі, звільнилися від води лише за 15–17 днів. Тож і сівба ранніх зернових вже котрий рік поспіль розпочалася у досить ранні терміни. Проте, ми вже звикли до таких особливостей сучасного клімату. Адже, наприклад, торік ці роботи розпочалися ще на три дні раніше. Тому техніка й посівний матеріал були наготові, і ми почали працювати, не втрачаючи жодного сприятливого дня.

Розпочали із сівби ячменю з еспарцетом. В цьому році, як завжди, ми ретельно добирали посівний матеріал. Так, є у нас кілька цікавих сортів ячменю, в тому числі – новинки Носівської дослідної станції та Одеського інституту селекції. Серед них – пивоварний ячмінь. Назва цього різновиду ячменю, звісно, не означає, що він годиться лише для виробництва пива. Його цінність полягає, насамперед, у більшому вмісті білку, завдяки чому з нього виходять, наприклад, дуже якісні й поживні пластівці. Тож ми придбали насіння найвідомішого пивоварного сорту німецької селекції KWS Ірина, а також новинку від одеських селекціонерів – сорт Воевода. Сподіваємося, що вітчизняний сорт складе гідну конкуренцію німецькому. Щодо інших сортів, – відбирали на-

самперед ті, які мають підвищену стійкість до хвороб, грибків, що важливо в умовах органічного землеробства.

Зараз ми вже завершили сівбу ячменю, вівса, еспарцету й вики. Так, ячменем з еспарцетом засіяли понад 720 га.

Не обійшлося без експериментів і з ранніми зерновими культурами. Зокрема, в люцерну на 20 га підсіяли овес, ще на 20 га – спельту. Зробили це, насамперед, щоб збільшити вихід зеленої маси з одиниці площі. Крім того, отримуємо сумішку зеленої маси бобової й злакової культур, – це робить корм поживнішим і збалансованішим як для годівлі худоби щойно скошеним, так і для використання на сіно, сінаж, силос. Особливо цікавим у даному випадку є експеримент зі спельтою. Цей вид пшениці – озима культура. Якщо її посіяти навесні, вона сходить, але потрапляє у стресові для себе умови. Через це починає нарощувати потужну вегетативну масу. Звісно, стиглого зерна від неї чекати не варто, хоча вона й може викинути колос. А ось врожай цінної зеленої маси сподіваємося отримати великий.

Зрозуміло, що дві 20-гектарних площі під цими сумішками – зовсім небагато. Але наша цьогорічна мета тут – побачити, яке поєднання культур у наших умовах дасть потужнішу зелену масу. За результатами цього експерименту вирішимо, які з цих злаків підсіватимемо в люцерну в майбутньому.

Загалом же різними культурами засіяно вже понад 1000 га. Починаємо сіяти льон, який плануємо використати насамперед для переробки на олію. Якісне насіння цієї культури закупили в Німеччині.

Якщо минулого року сіяття подекуди заважало повернення холоду і волога погода, то нинішньої весни протягом майже всієї посівної трималося тепло, а дощів практично не було. Натомість віяли сильні вітри. Через це були побоювання щодо можливості весняної посухи. Тому використовували кожну хвилину для того, щоб провести весняно-польові роботи в оптимальні терміни й не втратити найкращі умови для проростання насіння й отримання сходів. І вже бачимо, що цей підхід дав результат, отримані дружні сходи. А незабаром дочекалися й дощу.

Щоб успішно провести посівну, необхідна злагоджена робота всіх працівників. Цієї весни якісно й відповідально трудилися на обробітку площ під сівбу механізатори Володимир Шеремет, Юрій Сиволога, Василь Нечитайло, Леонід Зубін, Василь Затона, на сівбі – механізатори Іван Гетало, Сергій Аглотков, Василь Затона, Віктор Король'ят, Андрій Сухоручко, сівальники Станіслав Гусак, Андрій Дубовик, Богдан Півень, Олександр Баран, Юрій Новіцький, Петро Коробка, Руслан Сіденко, водії Олександр Гетало, Василь Гарячун, Іван Коржов, Віктор Донець.

Продовження на 2 сторінці

Новини

Поділилися досвідом на конференції

31 березня у Києві відбулася Конференція «Органічне рослинництво – 2017», організована сертифікаційним органом ТОВ «Органік Стандарт» (Україна) та Дослідним інститутом органічного сільськогосподарства (FiBL, Швейцарія). Свої напрацювання за цією тематикою представило й ПП «Агроєкологія».

Конференції, на яких розглядаються різні питання ведення органічного рослинництва, «Органік Стандарт» проводить щорічно. Кожного разу основною стає одна з тем, найактуальніших для галузі. Цього разу такою темою стала «Сівозміна та живлення рослин і ґрунту». Додатково було розглянуто питання ефективної очистки складів для кращого зберігання органічної продукції. Також паралельно з конференцією пройшла виставка засобів захисту рослин і добрив, розроблених спеціально для органічного землеробства і дозволених для застосування у ньому, й техніки для органічного виробництва.

Конференція зібрала доповідачів та учасників – науковців і представників органічних господарств з багатьох куточків України, а також зі Швейцарії, Німеччини, Молдови. Наше підприємство представляли генеральний директор Гліб Лук'яненко, головний агроном Сергій Козін, агроном Павло Панов, а Полтавське товариство сільськогосподарства – голова вченої ради товариства, доктор наук, професор, завідувачий кафедрою екології Полтавської державної аграрної академії Віктор Писаренко.

Всі доповіді з основної теми конференції, так чи інакше, стосувалися збереження ґрунту, методів підвищення його родючості, поліпшення живлення рослин із застосуванням лише органічних технологій. Так, цікавою була доповідь доктора сільськогосподарських наук, професора, завідувачого відділом систем землеробства НДІ польових культур «Селекція» Бориса Боїнчана (м. Бельці, Республіка Молдова), який розкрив взаємозв'язок між дотриманням науково обґрунтованих сівозмін та живленням рослин. Результати своїх досліджень презентували й українські науковці.

Було про що розповісти й представнику нашого підприємства. Сергій Козін представив доповідь «Успішні підходи в живленні рослин та ґрунту в ПП «Агроєкологія», яка найбільше зацікавила присутніх тим, що базувалася на цінному багаторічному досвіді підприємства. Головний агроном господарства розповів про історію створення власної системи органічного землеробства ПП «Агроєкологія», розробленої й втіленої засновником підприємства Семеном Свиридоновичем Антонцем, окреслив основи цієї моделі землеробства, зупинився на факторах і механізмах відновлення родючості ґрунту за такої системи. Також він поділився з колегами-аграріями рядом практичних напрацювань, які використовують у нашому підприємстві, серед яких – модель сівозміни, окремі агроприйоми, що застосовують при вирощуванні певних культур, використання сидератів, досвід снігозатримання тощо.

Ми сподіваємося, що наш досвід стане у пригоді й іншим органічним виробникам. А ми, в свою чергу, змогли ознайомитися з новітніми дослідженнями науковців, що збагатили теоретичну базу нашої роботи.

Тетяна Огнева

Збільшили виробництво молока

На 298 т збільшилося виробництво молока в цілому по підприємству за перший квартал 2017 року порівняно з аналогічним періодом минулого року.

Приємно відзначити, що всі колективи тваринників працювали протягом кварталу, нарощуючи виробництво молока. Причому, втримати й збільшити надой вдалося у найважчий для тваринництва час – у зимовий період і в перший місяць весни.

Найкращих результатів досяг колектив МТФ №5 (завідуюча Оксана Олефір), де минулорічні показники покращили на 135 т, та колектив МТФ №1 (завідуючий Юрій Лісовий), де надойли на 105 т більше. Є приріст і на решті ферм: 45 т на МТФ №4 (завідуючий Анатолій Бейгул) та 13 т на МТФ №2 (завідуюча Ганна Лаврушко).

Проте, на жаль, виконати завдання з виробництва молока все ж не вдалося. Але резерви й можливості для цього є. Тож необхідно використати їх і надолужити згаяне.

Тетяна Омеляненко,
економіст з тваринництва

Актуально

Весняно-польові роботи – 2017: успіхи, новинки, експерименти

Початок на 1 стор.

Не спалювати, а повертати землі

Ще один вид робіт, які ми виконували останніми днями, – розробка залишків минулорічних стебел кукурудзи й соняшнику. Багато власників великих агропідприємств, фермерів та городників вирішують цю проблему за допомогою вогню, водночас завдаючи надзвичайної шкоди землі, зменшуючи в ній вміст гумусу. Ми ж працюємо з кукурудзинням й соняшничинням по-іншому – ефективно, без шкоди для докільля і з користю для ґрунту.

Після збирання зерна кукурудзи на полях залишилися її стебла, які були використані як куліса для затримання снігу. Після фізичного досягання ґрунту навесні на цих площах проводимо дискування із подрібненням стебел та прироблянням їх у землю. Ці рослинні рештки – чудова пожива для ґрунтової мікробіоти. У результаті розкладання кукурудзиння мікроорганізмами утворюється органічне добриво, яке живитиме наступну культуру.

До речі, раніше ми приробляли стебла кукурудзи восени. Але нинішнього року залишили їх на зиму саме з метою снігозатримання. Отже, отримали подвійний ефект – збільшили запаси вологи й поповнили ґрунт органікою.

По-іншому обходимося із стеблами соняшнику. Раніше соняшничиння ми збивали взимку, під час морозів, коли воно крихке й легко ламалося. Тепер випробували ще один прийом, коли з соняшничинням працюємо навесні. Це дозволяє не лише подрібнити рештки стебел, але й спровокувати швидке проростання насіння бур'янів та падалиці соняшнику. Потім ці рослини легше знищити.

Ці прийоми не вимагають якихось особливих затрат чи знарядь, але дозволяють зберегти верхній шар ґрунту із мікроорганізмами, які в ньому живуть, збагатити землю органікою. Тому переконані, що ними необхідно замінити випалювання стерні в будь-яких господарствах, незалежно від того, ведеться в них органічне чи інтенсивне землеробство. І земля обов'язково віддасть, порадуювши збільшенням урожаю.

Сергій Козін, головний агроном

Особистість

З любов'ю до техніки й сільської праці

Працювати з новою, найсучаснішою технікою, яка з'являється на підприємстві, ми довіряємо найкращим механізаторам.

Так, на новенькому, придбаному в березні тракторі Fendt-936 відтепер працює Сергій Аглотков. Також до цього трактора «приписана» й нова сівалка пневматичного висіву Great Plains ADC2350.

– Сергій Аглотков – людина добросовісна, відповідальна, завжди сумлінно виконує всі виробничі завдання, – розповідає про механізатора керівник Стаківської філії Михайло Курбала. – Він добре знає техніку, освоїв всі її види – від тракторів до кормозбирального комбайну. Також вміє виконувати всі види робіт, як польових, так і на фермі. Тому він був першим кандидатом на отримання нової техніки.

Щоб побачити, як Сергій Геннадійович справляється з новим трактором, вирушаємо в поле. Цього дня проводиться культивация площі, де пізніше буде посіяна кукурудза. Потужна техніка дозволяє виконати цю роботу на оптимальній швидкості, рівномірно й якісно.

На запитання щодо поточної роботи, тракторист із задоволенням розповідає про її значення. Нехай не вживаючи агрономічних термінів, але зі знанням справи. І це – важливо, адже свідчить про те, що людина виконує роботу професійно, розуміє, як зробити її найкращим чином. Але найохочіше Сергій Аглотков говорить про техніку.

Якби до кабіни нового Fendt'у потрапив тракторист із минулого століття, він, мабуть, вирішив би, що це – не трактор, а якась невідома фантастична машина. Ніяких тобі тугих важелів, реву двигуна, тряски й пилюки. Натомість – купа кнопок, монітори JPS-навігатора й комп'ютера, призначеного для керування сівалкою. Зі старих часів залишилося хіба що кермо. Та й його не доводиться крутити постійно: розумна машина йде сама, використовуючи дані JPS-навігатора, а втручання людини необхідне лише на розворотах. Тож у механізатора є трохи часу, щоб розповісти про своє захоплення технікою.

– В «Агроєкології» я працюю вже дванадцятий рік, – говорить Сергій Аглотков. – Тут трактористом працював мій брат, від нього і я навчився керувати трактором. Мені дуже подобається працювати з технікою. Починав працювати на MT3-80. Тепер освоїв практично всі трактори, які

Сергій Аглотков біля нових трактора й сівалки

працюють у господарстві, а крім того ще й кормозбиральний комбайн «Ягуар», навантажувачі «Сем» і «Маніту». Не доводилося працювати хіба що на зернозбиральному комбайні.

Зважаючи на сказане, не доводиться дивуватися, що Сергій Аглотков добре знає техніку, її особливості. До того ж, робота на різних її видах передбачає й різне використання.

– Працювати доводилося на посівній, обробітку ґрунту, заготівлі кормів, горнути силосну масу, – перелічує механізатор. – Можу й на фермі вправлятися. Минулої зими на «Семі» гній підгортав. А на «Маніту» вантажив зерно для продажу.

На сумлінну роботу молодого талановитого механізатора звернув увагу генеральний директор підприємства Гліб Віталійович Лук'яненко. І пообіцяв: коли господарство придбає новий трактор, працюватиме на ньому саме Сергій Аглотков. Так і сталося.

З особливою гордістю Сергій Аглотков демонструє можливості нової техніки, яку освоїв буквально за день. Тут і потужніший, ніж в інших тракторах цієї марки, двигун, і сенсорний екран навігатора, і клімат-контроль, і зручна система контролю за сівалкою: комп'ютер виводить на

монітор дані про норму висіву, дає знати, якщо забитий сошник, тощо. За сидінням – новий набір ключів, теж річ, потрібна у полі. А незабаром в кабіні мають встановити магнітофон. До речі, на інших тракторах Fendt вони вже є. Здавалося б – дрібниця, але з музикою працюється комфортніше й радісніше. Тому й дбає генеральний директор про такі от «дрібниці».

– Керівництво до мене ставиться добре, – відзначає механізатор. – Я знаю, як, що й скільки я роблю. Відповідно до цього отримую достойну заробітну плату.

Під час цьогорічних весняно-польових робіт Сергій Аглотков уже здійснив культивацию на площі 175 га і посіяв ранні зернові – ячмінь, еспарцет, овес, вику яру на 600 га. Він зізнається, що з усіх робіт, які опанував, найбільше йому подобається сіяти. Ця робота – жива, різноманітна, на поле приїжджають машини з насінням, панує піднесений настрій. Адже всі розуміють, що закладається основа майбутнього врожаю, і від кожного працівника залежить, яким він буде. І великою мірою – від механізатора Сергія Аглоткова, який вбиврав працю механізатора й знайшов себе у ній.

Ганна Козельська

Сучасні технології

Оновлюємо парк техніки

У нашому підприємстві з року в рік відбувається оновлення машинно-тракторного парку. Не став винятком і 2017-й рік.

Готуючись до нинішньої посівної, ми придбали трактор Fendt-936, сівалку пневматичного висіву Great Plains ADC2350 та ротаційну борону. Усе це – сучасна техніка передових європейських виробників, яка полегшує працю механізатора, підвищує якість робіт та сприяє раціональнішому використанню часу й матеріальних ресурсів.

Так, новий трактор став уже п'ятою машиною марки Fendt, яка працює в нашому господарстві. Ми задоволені якістю цієї техніки, а також її гарантійним і сервісним обслуговуванням. Щойно придбаний трактор ще потужніший за своїх попередників, з удосконаленою системою керування, встановленим вже із заводу JPS-навігатором. Він уже встиг потрудитися на посівній, а зараз працює на обробітку ґрунту.

Знайомі ми і з технікою Great Plains: зернова сівалка цієї марки успішно пройшла в нас уже кілька посівних кампаній. Нова сівалка пневматичного висіву відрізняється цілим рядом переваг, серед яких – наявність

двох трьохтонних бункерів, широкий діапазон регулювання. Завдяки цьому можна її використовувати для сіви будь-яких культур – від дрібнонасіневих, на кшталт маку, до великонасіневих, таких, як соя. Також можна наповнювати бункери насінням різних видів рослин, скажімо, один – насінням вики, другий – гречки. Це дозволяє висівати сумішки не двома, а одним агрегатом. Важливо й те, що бункери не обов'язково заповнювати вщент, тож сівалка за потреби працюватиме і з невеликими обсягами посівного матеріалу. Під час поточної посівної кампанії новий агрегат успішно працював на сівбі ячменю й вівса.

Ще одну новинку – ротаційну борону можна зараз побачити на полях озимини, де вона обробляє міжряддя. Конструкція агрегату дозволяє провести боронування швидко й якісно, не пошкодивши при цьому рослини.

Розвиваючи систему органічного землеробства, ми не забуваємо про те, що успішним, конкурентоздатним підприємство може бути лише йдучи в ногу з технічним прогресом. Тож, дбайливо ставлячись до наявної техніки, плануємо й надалі використовувати новинки технічного прогресу, які допомагають працювати ще краще.

Володимир Цьова, головний інженер

На шляху до ідеального українського стейку

У підприємстві триває робота з розширення й удосконалення виробництва яловичини елітних сортів. Саме в рамках цієї роботи 4 квітня пройшла чергова робоча зустріч з представниками торговельного закладу, який спеціалізується на реалізації продуктів преміум-сегменту.

Ми вже неодноразово писали про нашого партнера – магазин «Good Wine», працівники якого намагаються задовольнити будь-яке бажання покупця. Тому на полицях можна знайти як найрізноманітніші екзотичні продукти, так і цілком звичайні. Головне – все це гарантовано високої якості. А для тих клієнтів, які особливо цінують натуральну їжу й власне здоров'я, у магазині є великий асортимент органічних продуктів.

Звісно, така солідна торговельна площа й найбільший виробник органічної продукції в Україні, яким є «Агроєкологія», не могли не зустрітись. З минулого року ми співпрацюємо по кількох позиціях товару. Так, киянам полюбилася елітна сорта хліба, який у власній пекарні магазину випікають із борошна різних культур, вирощених на наших полях. Широкий асортимент нашої продукції був представлений минулого літа на Фермерському ринку, організованому «Good Wine». А основна спільна робота йде в галузі виробництва органічної яловичини, насамперед – найякіснішого стейку.

Для класичного стейку використовують, насамперед, ті чи інші частини найдовшого м'язу спини худоби. Загалом, це досить невелика частина туші – лише 7–10%. Все інше використовують для виготовлення ковбас, копченостей і т. ін. Але не все так просто, і для дійсно смачної страви годиться м'ясо не будь-якої худобини, навіть якщо воно отримане з відповідних частин. Щоб стейк був ніжним, як кажуть, танув на язичі, потрібне так зване м'ясо мармурового м'яса. У ньому окремі м'язові волокна перешаровані жировою тканиною. У розрізі таке м'ясо справді схоже на червоний мармур із білими прожилками жиру. Є певні породи великої рогатої худоби, особливо здатні утворювати цю «мармуровість». Одна з найкращих у цьому сенсі – абердин-ангуська. Проте, сповна ця здатність розкривається лише за особливої годівлі. Але й це ще не все. Далі необхідно провести правильний забій відгодованої тварини, адже, якщо при цьому вона відчуває стрес, м'ясо насичується адреналіном і стає жорстким. Розроблені туші відправляють на дозрівання, яке триває 2–4 тижні за певної температури й вологості повітря у камері. При цьому відбувається процес сухої ферментації, і м'ясо стає ще м'якшим. Готовий для кулінарної обробки стейк – з добре вираженою мармуровістю, м'який, але водночас достатньо пружний.

Якщо на кінцеві етапи підготовки стейку ми не впливаємо – це прерогатива м'ясокомбінату, то вирощування й відгодівля найкращої худоби – те, що ми вміємо й робимо. Але й цей процес можна вдосконалити. Тому киянська делегація на чолі з категорійним менеджером Наталією Нечипорчук прибула до нас не з порожніми руками, а зі зразками стейку. Це – м'ясо з п'яти партій худоби, вирощеної на нашому підприємстві. Воно пройшло 14-денне дозрівання, запаковане у вакуумні упаковки, в яких приготує для реалізації протягом 40 діб, і готове до приготування страв. Для кожної партії відомо, якої породи, статі, віку, живої маси були тварини, чим їх годували. Тож просто у господарстві були проведені експертизи й дегустація цього м'яса з метою визначення найкращих зразків.

Участь у цьому важливому заході, який відбувся у Центрі органічного землеробства, взяли головні спеціалісти, керівники МТФ №2 та №4, технік штучного осіменіння МТФ №4, причетні до вирощування й заготівлі кормів та розведення й відгодівлі худоби, а також кухарі ідальні підприємства.

Спочатку Наталія Нечипорчук розповіла зібранню про те, яким має бути «правильний» стейк, як його отримують. Пояснила вона й те, чому магазин закуповує саме нашу худобу.

– В Україні ніхто, крім «Агроєкології», не виробляє м'яса за американською технологією, вирощуючи бичків до віку 18 місяців і більше та реалізуючи їх із живою вагою понад 530 кг, – зазначила пані Наталія.

Менеджер магазину розповіла, що американська технологія виробництва стейку відпрацьована у штаті Техас, де його виробляють уже сто років. За цією технологією, до 9-місячного віку м'ясних телят утримують на підсосу й зеленому кормі, а після відлучення переводять на кукурудзяний раціон. В США багато зер-

Фото Галини Козельської

Оксана Прокопенко розповідає фахівцям «Good Wine» про відгодовлю м'ясної худоби в «Агроєкології»

на кукурудзи використовують для отримання біопалива, а відходи цього виробництва йдуть на відгодовлю худоби. Завдяки кукурудзі м'ясо прибирає особливого солодкуватого присмаку. Утім, є й інші технології. Наприклад, в Аргентині м'ясна худоба цілий рік перебуває на пасовищах, отже, це трав'яна відгодовля. І м'ясо тут отримують практично без жиру, зовсім інше на смак.

Зважаючи на те, що відгодовувати худобу можна по-різному, експерименти в цьому напрямку були проведені і в «Агроєкології». Крім того, якість і смак м'яса відрізняються залежно від породи, статі тварин і т. ін. Тож у окремих партіях худоби, придбаній у нас магазині, були не тільки бички-ангуси, але й корови цієї породи, а також так само відгодовані бички української червоно-рябої молочної породи. Результати цих експериментів і треба було оцінити.

Упаковки м'яса різних партій відкрили у присутності всіх учасників заходу. Спочатку Наталія Нечипорчук провела органолептичне дослідження зразків, під час якого звернула увагу присутніх на колір м'яса, наявність мармуровості, м'якість, пружність. Вже за цими ознаками можна спрогнозувати, наскільки смачним буде приготований стейк. І вже на цьому етапі було помітно, що краще відповідає вимогам відповідного стандарту м'ясо від абердин-ангусів.

Потім за справу взявся старший працівник м'ясного відділу магазину Алік Мкртчян. Він розкрив присутнім деякі секрети приготування стейку і розповів, що готувати стейк можна по-різному, і залежно від ступеню й способу просмажування різним буде і смак. Але найправильніший спосіб має назву «медіум-рекорд», коли м'ясо не пересмажують, але водночас воно й не сире. Смажать його на грилі, на великій кількості вугілля, кілька разів перевертаючи. Наприкінці приготування всередині стейк повинен мати температуру +50°C, бути соковитим, з рум'яною кіркою. До речі, солити м'ясо перед приготуванням не можна – від цього воно стає жорсткішим. Отже, солять уже го-

тову страву. Потім спеціаліст магазину почав готувати стейк, коментуючи свої дії. Особливо цей майстер-клас був корисний для працівників ідальні.

А поки проходив процес приготування, Наталія Нечипорчук пояснила, чого вона очікує в подальшому від тваринників господарства. Так, одним з важливих завдань вона вважає підвищення забійного виходу туш, тобто співвідношення між живою вагою тварин і вагою ділової частини тіла тварини – без шкури, голови, ратиць, внутрішніх органів. Від цього залежить, скільки готового продукту можна отримати від однієї туші, а відповідно – й рентабельність виробництва продукції. Найбільшого забійного виходу – 64% домоглися американці, але на інтенсивній технології відгодовлі. Наші тварини мають цей показник на рівні 54%. Для великої рогатої худоби це досить пристойний результат, але ще є куди рухатися. Пані Наталія вважає, що в наших умовах можна досягти 60%. А залежить це як від генетики тварин, так і від годівлі. Тож абердин-ангуси з часом можуть показати такий результат. Але для цього ще треба експериментувати і з племінною справою, і з технологіями відгодовлі. Також будуть тривати й експерименти з різними видами кормів, щоб можна було вибрати ті з них, які надають м'ясу найкращого смаку. Зрештою, все це має призвести до відпрацювання технології, за якою ми зможемо виробляти ідеальний стейк – такий, як в Америці, але на наших, українських, теренах.

Тим часом, стейк підсмажився, і всіх присутніх запросили на дегустацію. Як спеціалісти «Good Wine», так і представники нашого підприємства, були однакові в своїх оцінках: найкращим виявився стейк із м'яса бичків абердин-ангуської породи, відгодованих на раціоні з підвищенням вмісту зерна кукурудзи. Утім, хоча й маємо певний результат, на цьому експерименти з відгодовлі не припиняються. Наприклад зараз завершується відгодовля групи бичків абердин-ангусів на раціоні з додаванням зерна спельти. Це абсолютно нова технологія годівлі, яку ми випробовуємо вперше. Отже,

через певний час можна буде продегустувати й такий унікальний стейк.

Результати проведеного заходу прокоментував Семен Свиридонович Антоненко, як завжди, звернувши увагу не лише на саму подію, а й на її значення у більш широкому масштабі.

– Мікроорганізми, що містяться в ґрунті, якщо їх правильно «нагодувати», дають можливість отримувати чисту продукцію рослинництва, якою можна повноцінно відгодувати худобу без додавання різноманітних продуктів для інтенсивного тваринництва, – нагадав Семен Свиридонович. – І тоді людство харчуватиметься чистою, здоровою продукцією. Якщо говорити про нашу систему, то на фермах повинні бути щасливі тварини, а люди, які біля них працюють, – веселі. Адже те, що зроблене зі злістю, не принесе користі. У злії хазяйки хліб ніколи добрий не буде. Тому й органічну продукцію повинні робити люди високої душі, вкладаючи у працю свою доброту.

Упевнитися, що в «Агроєкології» працюють саме так, гості з Києва змогли цього ж дня. Для делегації фахівців «Good Wine» було влаштовано екскурсію господарством. Поля, на яких вирощують корми для худоби, показав гостям генеральний директор Гліб Лук'яненко. Працівникам магазину було цікаво все: як борються в господарстві з бур'янами та хворобами рослин, що роблять, коли з'являються шкідники – комахи, миші чи кроти, які культури тут вирощують тощо. Гліб Віталійович та представники агрономічної служби докладно відповіли на всі запитання. Було помітно, що для наших гостей на полях підприємства буквально відкрився новий світ, невідомий більшості мешканців столиці.

Про роботу МТФ №2 та №4, де розводять і відгодовують абердин-ангусів, розповіла заступник генерального директора з тваринництва Оксана Прокопенко. На гостей неабияке враження справили великі красиві тварини. Особливий інтерес викликали корми, адже від них великою мірою залежить якість кінцевого продукту.

Своїми враженнями гості поділилися з нашим виданням.

Алік Мкртчян: В «Агроєкології» я побачив весь процес виробництва м'яса – від вирощування кормів до відгодовлі тварин. Тепер я знаю, що відбувається на всіх етапах до того моменту, як продукт потрапляє на полиці магазину. Це дуже надихає. І мені приємно бачити, як горять очі у колег, з якими ми приїхали разом, які також отримали багато вражень.

Олександр Вольф, продавець: Ми й так сумлінно ставимося до своєї роботи, а після цієї поїздки робитимемо її ще краще. Адже побачили, скільки праці треба вкласти у вирощування тварин, скільки людей для цього трудяться на полях і фермах. А ще більше я відчуваю відповідальність за те, щоб довести цю працю до логічного завершення, – щоб готовий продукт дістався до споживача.

Отже, результати співпраці між нашими підприємствами оцінені, намічені подальші плани. Робота в господарстві триває у визначеному напрямку, а значить – незабаром споживачі отримають ще кращий органічний продукт, який принесе їм задоволення й користь. Для цього ми й працюємо.

Галина Озерська

Співпраця

До корови – на «Ви»: канадський досвід

«Хороший бик пів-стада коштує», – ця, дуже давня, зоотехнічна формула не втратила актуальності й донині. Інша річ, що биків у стаді зараз ніхто не утримує. Тому настільки ж цінними стають послуги й продукція компаній, які спеціалізуються на отриманні й реалізації спермопродукції великої рогатої худоби.

Передові технології SEMEX

Ми маємо племінне високопродуктивне стадо української молочної червоно-рябої породи. Звісно, робимо все, щоб продуктивність наших корів зростала й надалі. І одна з важливих складових цього – племінна робота. А її вести неможливо, якщо не осіменяти наших тварин сім'ям найкращих плідників. За цим напрямком ми намагалися співпрацювати з кількома компаніями. На жаль, у нашій країні зараз селекція великої рогатої худоби перебуває не на найвищому рівні. Тож і знайти плідників, які стали б поліпшувачами для наших корів, майже неможливо. А фірми, які завозять спермопродукцію з інших країн, часто беруть не ту, що найкраща, а ту, що дешевша, тобто, низької якості. Якщо її використовувати, телята народжуються дуже різні, неможливо спрогнозувати їхню майбутню продуктивність, опірність до захворювань тощо. Це зводить нанівець всю селекційну роботу зі стадом, гальмує підвищення продуктивності наступних поколінь, а подекуди й призводить до появи малоцінних, низькопродуктивних тварин.

Отже, ми відмовилися від співпраці з такими постачальниками, і вирішили йти іншим шляхом. Для початку вибрали, якого типу хочемо мати худобу. Цілий ряд позитивних якостей – від високої продуктивності до пристосованості до умов промислових комплексів – має худоба американсько-канадської селекції. Тому й зупинилися на цьому типі. Співпрацювати в цьому напрямку вирішили із канадською селекційною компанією SEMEX. Це – активний учасник канадської державної селекційної програми. Компанія утримує кращих племінних биків ряду порід, забезпечує канадських фермерів сім'ям, допомагає у ветеринарному обслуговуванні, трансплантації ембріонів, реалізації молодняку тощо.

Працює SEMEX і з тваринниками інших країн. В Україні її представляє ТОВ «Сімекс Альянс Україна». Саме з нею ми й розпочали співпрацю. Важливо, що спермопродукцію ми будемо брати не «наосліп», а від тих биків, яких самі виберемо. Крім того, великі перспективи дають сучасні технології, які SEMEX використовує в широких масштабах. Наприклад, тут застосовують систему оцінки биків не за якістю приплоду, а за ДНК. Як правило, активне використання бика-плідника розпочинається, коли його дочки вже доять, і показали високу молочну продуктивність. Але чекати оцінки за цією системою доводиться кілька років. Тому в Канаді останніми роками стає все популярнішим використання так званих геномних биків, яких починають використовувати в розведенні за результатами досліджень ДНК. Це дозволяє відібрати кращих плідників уже в молодому віці, раніше розпочати їхнє племінне використання, і водночас, відбракувавши гірших биків, заощадити кошти на їхнє утримання й годівлю.

Канадські спеціалісти ведуть селекцію не лише в напрямку продуктивності. Так, серед тамтешніх фермерів популярні бики лінії «імунітет+». Це – плідники, які передають своїм нащадкам міцний імунітет. Годі й казати, наскільки це важливо, коли тварин утримують у складі великих стад, на високотехнологічних сучасних фермах. Таких биків теж відбирають за результатами досліджень ДНК.

Компанія може задовольнити й більш специфічні запити покупців. Наприклад, тут виробляють так зване сексоване сім'я. В нормі у великої рогатої худоби народжується приблизно однакова кількість бичків і теличок. Хоча природа тим самим подбала про рівні можливості виживання для самців та самок і про вищу ймовірність їхньої майбутньої зустрічі для запліднення, власникам ферм це подекуди додає проблем. Адже там, де спеціалізуються на виробництві молока, доводиться думати, що робити з непотрібними бичками. Тому мрією багатьох керівників таких ферм була технологія, яка дозволила б змінювати співвідношення статей у приплоді. Зараз такі технології вже існують. І SEMEX за потреби може продати якраз таке сім'я, від запліднення яким корови народжуватимуть більше теличок, або, якщо виникне така потреба, – то й бичків.

В'ячеслав Саулко проводить семінар для тваринників «Агроєкології»

Звісно, така нестандартна продукція, яка потребує для виробництва передових технологій, висококваліфікованих фахівців і особливого обладнання, коштує дорожче, ніж звичайна. Утім, саме таким шляхом іде весь світ. Тож, щоб не опинитися на узбіччі цього процесу, необхідно розвивати тваринницьку галузь підприємства у руслі сучасних тенденцій. Зрештою, це призведе до поліпшення стада й збільшення виробництва продукції.

Голштини бояться стресу

SEMEX також допомагає своїм партнерам підвищити рівень зоотехнічних і ветеринарних знань. Так, нещодавно семінар для наших тваринників провів директор ТОВ «Сімекс Альянс Україна» В'ячеслав Саулко. Під час нього обговорили цілий ряд питань, важливих для успішного відтворення стада. Серед них – необхідність профілактики паразитарних захворювань під час запуску корів. Адже паразити – як внутрішні, так і зовнішні, погано впливають на здоров'я корови й приплоду загалом, а також можуть бути причиною, наприклад, того, що тварини не приходять в охоту, не осіменюються. Обов'язковою також є перевірка корів перед запуском на приховані мастити. Акцентував наш гість і на важливості спокійного поводження з тваринами.

– До корови треба ставитися з повагою і звертатися тільки на «Ви», – наголосив В'ячеслав Саулко.

І це не жарт. Фахівець пояснив, що голштинізована худоба, до якої належить і українська молочно-червоно-ряба порода, дуже чутлива до будь-яких стресів. І цей стрес може викликати що завгодно: наприклад, тварину вдарили, налякали, навіть змінилася погода, і незабаром через це корова вже хвора. А це відразу ж негативно впливає на продуктивність. Причому, чим інтенсивніше виробництво і вища продуктивність тварин, тим менша їхня здатність протистояти стресу і слабше здоров'я взагалі. Це має знати кожен, хто працює з тваринами, і робити все, щоб мінімізувати ймовірність стресу.

Нагадав В'ячеслав Саулко й основні критерії успішної роботи операторів штучного осіменіння. Для них він привіз особливі календарі, розроблені фахівцями компанії SEMEX. Вони зроблені так, що записавши у клітинку з певною датою номер тварини, яку осіменили цього дня, спеціаліст відразу ж бачить, коли вона має отелитися. Завдяки цьому легше планувати роботу з кожною твариною – запуск, переведення до пологового відділення тощо.

Розповів спеціаліст і про особливості допомоги тваринам під час пологів. Так, він зауважив, що робити це мають спеціально навчені працівники. Не треба поспішати витягати телятко, якщо процес пологів проходить без ускладнень. Якщо ж допомога таки потрібна, треба надавати її, орієнтуючись на наявність потуг, інакше є велика ймовірність травмування як корови, так і телятка. Є така небезпека й якщо неправильно застосовувати апарат для допомоги під час отелення.

Оператори штучного осіменіння й ветлікарі, які брали участь у семінарі, не просто слухали лекцію, а вели діалог із В'ячеславом Саулком, активно ставили запитання. Помітно, що кожен із них був радий спілкуванню з досвідченим фахівцем, намагався взяти для себе під час семінару якнайбільше знань, що стануть у пригоді в роботі.

Канадське шоу для гармонійної худоби

А ще SEMEX запрошує своїх партнерів у гості. Так, наприкінці минулого року компанія організувала ознайомчий тур до Канади для представників українських підприємств, з якими вона співпрацює. Побувала у цій поїздки й автор цих рядків.

У Канаді нам пощастило потрапити на виставку великої рогатої худоби, організовану компанією SEMEX. Виставка «The Royal» – це великий зоотехнічний захід, демонстрація досягнень господарів тварин і водночас – яскраве шоу, цікаве не лише для фермерів чи селекціонерів. Відбувається ця виставка раз на рік, триває кілька днів і є не просто популярним, але й дуже авторитетним заходом у тваринництві країни. З'їжджається на неї дуже багато фермерів з тваринами різних порід. Ми, зокрема, бачили червоно-рябих та чорно-рябих голштинів, джерсейську худобу, чорних абердин-ангусів. Ще до початку виставки організатори видають її каталог, де зображені тварини-учасники, наведені основні відомості про них. Першого дня на заході оцінюють племінних корів. Другого дня виставляють телят від кращих корів, продають молодняк на аукціоні. Потім демонструють биків-плідників. Присутні на цьому дійстві можуть відразу ж зарезервувати сім'я від цих биків.

Цікаво, як відбувається оцінювання корів. Спочатку фахівці-селекціонери проводять бонітування тварин. Потім оцінюють їхній так званий баланс, тобто, наскільки гармонійно побудована корова. Для цього беруть мірну стрічку, вимірюють навскісну довжину тулуба й записують результати. Потім складають стрічку навпіл і вимірюють висоту в холці. Цей промір має бути рівно вдвічі меншим, ніж перший. Потім стрічку ще раз складають і роблять наступне вимірювання. Так повторюють кілька разів. Останнім вимірюють копито. У гармонійно побудованої тварини кожен з промірів вкладається у ці рамки, тобто є вдвічі меншим за попередній. Таке вимірювання має практичний сенс. Адже на сучасній фермі використовують багато високо технологічного обладнання, там все стандартизоване. Тому й корови повинні мати такі параметри тіла, які якнайкраще підходять для утримання, доїння тощо на фермах з таким обладнанням. Відібрати таких корів для племінного використання допомагають, зокрема, й такі виставки.

Не менш цікаво й те, як тварин готують до виставки. Щоб вони гідно виглядали на цьому заході й сподобалися як суддям, так і глядачам, власникам доводиться докласти чималих зусиль. Так, готувати корів до виставки фермери починають заздалегідь, за кілька місяців. І починають з регулярного, двічі на день, обливання тварин крижаною водою. Це потрібно, щоб на коровах під дією холоду відростав підшерсток. Річ у тому, що кожен фермер хоче замаскувати якісь дрібні недоліки своєї тварини або, навпаки, підкреслити її переваги. Зробити це можна за допомогою підстригання шерсті в тих чи інших місцях, її начісування, лакування. Але ж сама по собі шерсть в корів гладка й чупка. Тож постригти її не вийде. Натомість м'який пухнастий підшерсток добре піддається стрижці й моделюванню. Тому й стимулюють його відростання. За «лаштунками» виставки можна побачити, як ту чи іншу тварину підстригають, роблять «укладку» за допомогою фена тощо.

Фермерська родина радіє перемозі своєї корови на виставці «The Royal»

Перед тим, як показати корову експерту, її в деяких місцях ще й натирають крейдою. Завдяки цьому стають краще помітні кістки, окремі м'язи, що допомагає експерту оцінити будову кістяка, тих чи інших статей. Звісно, це стосується тварин темної масті. Зрозуміло, що тварини на такій виставці мають бути абсолютно чистими. Тож усі вони викупані з шампунем, розчесані, з розпушеними китицями на хвостах.

Особливу увагу приділяють підготовці вимені. За кілька днів до виставки корову припиняють доїти. За цей час вим'я наливається, напружується, прибирає ідеальної форми, на ньому виступають молочні вени. Якщо підійти до такої корови й доторкнутися до дійок, з них починає бризкати молоко. Звісно, така корова відчуває дискомфорт, а після заходу в неї навіть знижується продуктивність. Але ж йдеться про племінних тварин. Якщо корова отримає високу оцінку в авторитетного експерта, а особливо – стане однією з кращих чи й переможницею виставки, її власник заробить на ній більше, ніж на молоці. Зокрема, дуже дорого коштують телята від таких тварин. Крім того, просто на виставці інші фермери резервують ембріони від кращих корів. У Канаді трансплантація ембріонів великої рогатої худоби дуже поширена й доступна не лише якимось селекційним чи науковим центрам, а й звичайним фермерам. Тож власник корови-переможниці зможе використовувати її як джерело ембріонів. Простимулювавши спеціальними препаратами множинну овуляцію і запліднивши корову сім'ям кращих биків, за один раз фермер може отримати до десяти ембріонів. Їх вимивають із матки, заморозують і продають. Коштують такі ембріони дуже дорого, а отримувати їх можна протягом року неодноразово. Тож заробити таким чином можна навіть більше, ніж продаючи телят і молоко.

Але відвідують виставку не лише фермери та інші спеціалісти з тваринництва. Організатори зуміли зоотехнічний захід перетворити на шоу, навіть свято, цікаве для всіх. Тож з'їжджаються сюди мешканці міст, які хочуть розважитися незвичайним видовищем. Приходять цілими родинами. Особливо радіють можливості побачити живих тварин діти. Для глядачів тут проходять різні розважальні заходи, конкурси тощо. Передбачені й місця, де можна просто відпочити, чогось попоїсти, випити кави, купити сувеніри тощо.

Крім виставки, де ми побачили крашу канадської худоби, нам провели також екскурсії по 11 тваринницьких фермах. Це здебільшого невеликі сімейні ферми, де утримують в середньому до 100 корів. Канадські фермери дуже широко використовують досягнення технічного прогресу. Практично на будь-якій фермі можна побачити автоматичне випоювання телят, роботів-доярів, роботів, що підгортають корми на кормових столах. Поширена заготівля сінажу в плівкових рулонах. Годують корів з використанням великої кількості сої й грубих кормів – сіна, соломи, дають сінаж, жом, різні штучні добавки. За такої гідної дії корови не набирають живу масу, але дають багато молока. На кожній фермі є цілий набір навісних або причіпних змінних агрегатів для завантаження, роздавання кормів, інших робіт. Завдяки цьому всі роботи вдається виконувати за допомогою лише одного трактора. В країні розвинена система кредитування. Фермери не бояться брати кредити для розвитку свого бізнесу, їм це вигідно.

Під час цієї поїздки ми побачили країну з високим рівнем життя взагалі й високорозвиненим тваринництвом зокрема. Досягнення й технології, які є тут у племінній справі, – це те, що хотілося б використовувати й у повсякденній роботі нашого підприємства. Розпочавши співпрацю з SEMEX, ми зробили черговий крок до цього. Без сумніву, вдосконалення племінної справи призведе до подальшого підвищення рівня виробництва тваринницької продукції «Агроєкології».

Оксана Прокопенко,
заступник генерального директора
з тваринництва

По Австрії з RÖTTINGER – від конвеєра до поля

На полях «Агроекології» вже більше десяти років успішно працює техніка австрійської фірми RÖTTINGER: це сівалка для зернових культур, косарки, валкоутворювачі, рулонний прес. Для того, щоб відстежувати потреби споживачів і мати максимальну наближеність до клієнтів, австрійці проводять ознайомчі тури на своє виробництво для представників підприємств, які з нею співпрацюють. Нинішнього року запросили у таку поїздку й представника ПП «Агроекологія».

Наше підприємство цілком задоволене продуктивністю, зручністю, надійністю техніки Röttinger та якістю робіт, які вона виконує. Важливо й те, що компанія забезпечує технологічну підтримку, сервісне гарантійне та післягарантійне обслуговування. Тому, звісно, цікаво було на власні очі побачити, де «народжується» ця техніка, як вона працює у закордонних сільгосппідприємствах, поспілкуватися з тамтешніми інженерами та аграріями.

П'ятиденна поїздка в Австрію відбулася у середині лютого. Українська делегація складалася з 14 представників аграрних підприємств чотирьох областей – керівників, головних інженерів, агрономів. Сімейне підприємство RÖTTINGER було засноване в 1871 році. Свою назву воно отримало від прізвища засновника Франца Рьоттінгера, який у XIX столітті побачив, що селянам не вистачає якісної техніки. Розпочав виробництво він із найнеобхіднішого на той час – плугів та грабок. Після того, як з'ясувалося, що на ці знаряддя є великий попит, став розширювати виробництво й асортимент продукції. Зараз RÖTTINGER – великий виробник навісної й причіпної сільськогосподарської техніки. Це косарки, валкоутворювачі, прес-підбирачі, рулонні преси, культиватори, дискові борони, плуги, сівалки, посівні комплекси тощо. Компанія має три заводи: крім австрійського, на якому ми побували, є ще заводи у Німеччині й Чехії. Вироблена на них техніка працює у понад 120 країнах. А керують цим сімейним бізнесом представники вже четвертого покоління династії Рьоттінгерів – брати Клаус і Хайнц Рьоттінгери. З нашим господарством фірму Röttinger поєднує спільне бажання – працювати задля людей, з повагою до навколишнього середовища.

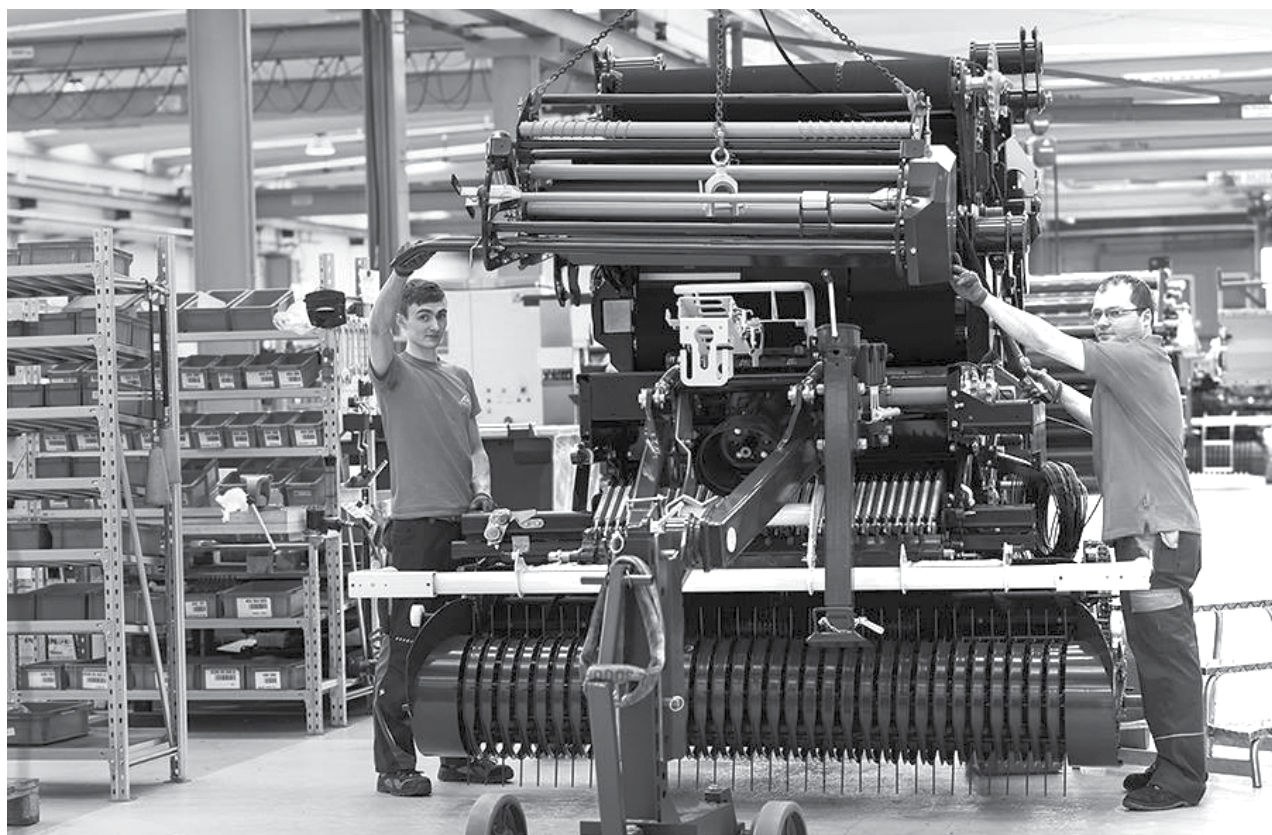
Австрійський завод, з якого, власне, все й почалося, розташований у місті Гріскірхен. Це невеличке містечко з населенням 5 тисяч. Тисяча жителів Гріскірхена працюють на заводі RÖTTINGER. Крім того, наймаються сюди на роботу й селяни та навіть фермери, що живуть неподалік. Взимку, коли немає польових робіт, це для них можливість додаткового заробітку. Але деякі не полишають роботу на заводі й навесні чи влітку. Хоча стандартна зміна на підприємстві триває 8 годин, працювати можна й довше. Ці «зайві» години потім складаються у дні, які за потреби можна використати як оплачувану відпустку. Тож, відпрацювавши під час такої відпустки, скажімо, на посівний, селянин знову повертається до цеху.

В певних питаннях працівники заводу можуть розраховувати на допомогу держави. Наприклад, це стосується квартирного питання. Так, лише третина австрійців має власне житло, ще приблизно стільки ж наймає приватні квартири. Решта ж отримує від держави спеціально побудоване соціальне житло.

Для нашої делегації провели екскурсію цехами підприємства. Ми побачили весь процес виробництва косарок і причепів-подрібнювачів «JUMBO 6000» – від металевих заготовок до готових виробів. Кожен етап по-своєму цікавий. Наприклад, на ділянці фарбування ми могли спостерігати, як техніка отримує свою, уже звичну для нас, блискучу «зовнішність» червоного кольору. Фарбують її порошковим методом. Після напилення порошкової фарби, агрегати спочатку стають тьмяними, непривабливими. Але потім їх «запалюють» при високій температурі, і тоді вже вони отримують блиск та яскравий колір. Звісно, така технологія потрібна не лише для краси, але й для того, щоб фарба міцно трималася й надійно захищала метал від впливу зовнішнього середовища.

Показали нам і те, де і як роблять метал для виробництва техніки RÖTTINGER. Щоправда, для цього довелося їхати в інше місто – Санкт-Флоріан. Тут розташований один з найбільших металургійних комбінатів Європи. Цей завод також має досить давню історію. Колись він мав власників, а після Другої Світової війни був націоналізований. Утім, держава не змогла ним розпорядитися як слід, тож підприємство опинилося на межі банкрутства. Тоді були випущені акції підприємства, створене акціонерне товариство, яке й уритувало завод. Зараз тут працює три сталеплавильні доменні печі, одна з яких побудована недавно, у 2012 році, і є найбільшою в Європі. Масштаби виробництва справляють неабияке враження: територія лише виробничої зони заводу складає 150 га. Крім того є ще велика площадка для зберігання металу. До речі, 30% руди цей завод купує в Україні. Отже, у кожному агрегаті RÖTTINGER є часточка праці й наших співвітчизників.

Ще однією зупинкою під час нашої подорожі був склад, де зберігаються запчастини до техніки RÖTTINGER. Це – величезний ангар, в якому – тисячі й тисячі полицок. Деталі порівняно невеликого розміру й ваги, приблизно до 20–50 кг, розкладає по цих полицях спеціальний робот. Він одразу ж прикріплює до кожного місця зберігання штрих-код. Всі дані одразу заносяться в комп'ютер. Тепер, якщо потрібні якісь певні деталі, достатньо через комп'ютер дати відповідну команду роботу, і він безпомилково знаходить потрібне місце й привозить палету з деталями оператору. Тоді вже люди дістають з неї необхідну кількість. А от з більшими за розміром і вагою деталями робот впоратися не може: їх переміщують традиційним способом за допомогою електрокар, якими керують робітники.

Так збирають техніку на заводі RÖTTINGER

Звісно, всім членам делегації було цікаво побачити, як техніка RÖTTINGER працює у австрійських сільгоспвиробників. Таку можливість ми теж отримали. Уже в перший день перебування в країні ми поїхали на ферму сім'ї Грубер неподалік міста Санкт-Польтен. Основний напрямок діяльності тут – виробництво молока. На фермі утримують 75 корів, а крім них – нетелей і телят. Господарі мають 30 га власної землі, ще 40 га орендують. Працюють тут сам фермер з дружиною та сином, а також два найманих робітники.

Всі приміщення господарства розміщені дуже компактно, в одному дворі, примикають одне до одного. Тут і житловий будинок, і приміщення для тварин, і гаражі для автомобілів та сільгосптехніки. При цьому, на наш подив, ми не відчули характерного запаху тваринницької ферми. Напевне, завдяки застосованій тут системі видалення гною. Коров'я утримують безприв'язно, на підлозі зі щілинами, крізь які гній провалюється і потім змивається водою. Суміш гною й води надходить у накопичувач, де кілька місяців зберігається, тут відбуваються певні мікробіологічні процеси. Навесні отриману таким чином органічну речовину розводять водою й використовують для удобрення полів.

Для доїння корів в одній частині корівника облаштований доїльний міні-зал, де одночасно можна обслуговувати чотирьох тварин. Звідси молоко надходить у танк для охолодження. Пан Грубер здає молоко на молокозавод. Нас здивувало, що приймають молочну сировину в Австрії майже за таку ж ціну, як і в Україні: якщо перерахувати на наші гроші, виходить приблизно 12 грн./л. Але фермер вважає, що це вигідно, навіть збирається нарощувати стадо.

На своїх полях фермерська родина вирощує пшеницю, кукурудзу, соняшник, ячмінь, а також сумішку із трьох кормових культур. Рослинництво в Груберів призначене насамперед для забезпечення тварин кормами, але невелику кількість зерна вони продають. Один із основних кормів в раціоні – силос. Господарі показали нам свою силосну траншею. Впадає в очі те, що маса там дуже щільно втрамбована. Силос якісний, з приємним запахом. Також подивилися ми й концкорми для худоби. Цікаво, що вони теж мають приємний шоколадний запах. Утім, секрету, що саме входить до складу цього корму, господарі нам не розкрили.

Звісно ж, пан Грубер має техніку компанії RÖTTINGER. Це – косарки, грабки, причіп-подрібнювач для підбирання й подрібнення зеленої маси «JUMBO 6000». Вся ця техніка працює на фермі вже п'ять і більше років. Господар нею задоволений, якихось претензій до виробника не має.

Також ми побували в колег пана Грубера, які мешкають і працюють неподалік міста Ціпф, – на фермі Штауфер. Тут основним напрямом діяльності також є тваринництво. Проте ферма родини Штауфер набагато більша: вони мають в обробітку 150 га землі, 40 га з якої власні, решта – орендована. Утримують вони 200 голів дійного стада й відповідну кількість нетелей і телят. Працює на фермі родина власників, яка складається з п'яти осіб, і 11 найманих робітників.

Система утримання тварин така ж, як і в попереднього фермера. Але є й відмінності: корів доять три роботи-доярки. За такої системи корова самостійно заходить у бокс для доїння, де робот надягає на дійки доїльний апарат. Звісно, у боксі тварину приваблює можливість поласувати комбікормом, який видає автоматична годівничка. Проте, весь процес комп'ютеризований, на кожній корові є найширший з транспондером, тож автоматика «розрізняє» тварин і не пускає до доїльного боксу тих, що намагаються потрапити туди надто швидко після попереднього доїння. Безперечно перевага такої системи в тому, що люди практично не задіяні в цьому процесі. Оператор лише стежить за показаннями комп'ютера і вчасно реагує на зміни у надоях, збої в роботі техніки тощо.

Пан Штауфер молоко на молокозавод не здає. Щоб отримати більше прибутку, він організував переробку сировини на молочні продукти у власному господарстві, обладнавши молочний цех. Тут фасують молоко у літрові пакети, а також виробляють йогурти, кисломолочний сир, сиркові маси з наповнювачами. Кисломолочний сир у фермера купує ресторан, а решту продукції він реалізує через супермаркети. Частину її представники магазинів забирають просто на фермі, іншу частину фермер доставляє сам. Узагалі в Австрії великий попит на фермерську молочну продукцію. Це й не дивно. Ми спробували молоко, яке фасують на фермі Штауфер для супермаркетів. Воно натуральне й дуже смачне.

Принадно ми поцікавилися, як організоване в Австрії ветеринарне обслуговування. Виявляється, фермери не наймають на роботу ветеринара. У кожній місцевості є окрема ветеринарна служба, спеціалісти якої приїжджають на ферми за викликом. У якихось випадках, коли тварині потрібна негайна допомога, це може бути черговий спеціаліст. А взагалі за кількома фермами закріплений певний ветлікар. Він добре знає поголів'я кожного фермера, з яким співпрацює, завдяки чому йому легше надавати кваліфіковану допомогу. Утім, послуги ветеринарів коштують дорого. Тому пан Штауфер, наприклад, купив станок для розчистки копит, щоб мати можливість робити цю процедуру власними силами і заощадити на цій послугі.

На фермі Штауфер також є техніка компанії RÖTTINGER, це косарки й грабки. Господарі теж нею задоволені, працює вона в них уже кілька років. До речі, у пана Штауфера ми звернули увагу на невеликий тракторець «Massey Ferguson», випущений ще в 1967 році, але в дуже гарному стані. Щоправда, цей трактор працює виключно на роздаванні кормів в пологовому відділенні. Тому й пробіг у нього менше 6 тис. км. Та все ж цей факт свідчить про те, що австрійські господарі свою техніку бережуть, добре за нею доглядають. Тож і не мають потреби часто її замінювати, витрачаючи на це чималі кошти.

Загалом у сільському господарстві Австрії є чимало цікавого. Так, агровиробники повинні дотримуватися сівозмін. Держава контролює виконання цієї вимоги. Є тут і дотація на землю, на якій вирощують зернові. А от для тваринницької галузі дотації немає.

Наша поїздка до Австрії була насамперед робочою. Проте, гостинні господарі подбали й про те, щоб гості з України могли побачити не лише виробництво. В останній день перебування в країні для нас влаштували чудову екскурсію по столиці Австрії. Ми на власні очі побачили, що Відень – дуже красиве місто. Тут є вишукані замки, середньовічні вулиці, храм, побудований у XII–XIV століттях. Забудова на старовинних вулицях дуже щільна, будинки стоять впритул один до одного, маючи спільну стіну. Це пов'язано з тим, що землі під забудову в середньовічному місті було мало й вона дорога коштувала. Але зараз це створює неповторний міський ландшафт з цікавою архітектурою. Тож, коли ми вже вирушали в Україну, мали добрі враження як від ферм і заводів, так і від австрійської столиці.

Ця поїздка, безперечно, дуже корисна для подальшої роботи. Адже побачив, як організована робота на австрійських фермах, є нагода подумати, що з цього досвіду можна було б застосувати у нас. Цікаво було поспілкуватися і з українськими колегами, які були в делегації, обмінятися знаннями, досвідом. А головне – завдяки відвідуванню заводу RÖTTINGER, сталеливарного підприємства вдалося побачити, з чого і як роблять техніку цієї марки і пересвідчитися, що на виробництві все спрямоване на досягнення високої якості, надійності, а працівники фірми – це висококваліфіковані фахівці. Тому на цю техніку можна робити ставку і в нашому господарстві.

Володимир Цьова, головний інженер

Практика

Майбутні ветеринари опановують професію

Наше підприємство вже багато років є традиційною базою для проведення виробничої й навчальної практики студентів навчальних закладів усіх рівнів акредитації. Молоді люди, які обрали різні сільськогосподарські професії, отримують тут нові знання й набувають практичних навичок. Так і зараз у нас на практиці перебувають майбутні ветеринарні лікарі.

Вже кілька тижнів поспіль чергова група студентів 4 курсу ветеринарного факультету Полтавської державної аграрної академії приїжджає у підприємство для проходження виробничої практики. Керівник практики, кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри терапії Сергій Кравченко розповів, що це – майбутні бакалаври, які проходять навчальну практику з дисципліни «Внутрішні хвороби тварин». Кожного дня вони виїжджають на ферми підприємства, де під керівництвом ветлікарів і техніків штучного осіменіння виконують різні практичні завдання. Серед них – щеплення, знероження, обстеження, лікування тварин, забирання крові для аналізів тощо. Подекуди заняття продовжуються й після повернення до гуртожитку. У цей час викладач допомагає студентам у підготовці до державного он-лайн-тестування на знання основних клінічних захворювань. Звісно, ввечері ще залишається вдосталь часу для повноцінного відпочинку.

Побувавши одного дня на МТФ №1, ми застали семеро студентів за важливою роботою: під керівництвом ветлікаря ферми Катерини Загородньої й техніка штучного осіменіння Романа Лисенка вони проводили забирання крові в телиць для аналізів на лейкоз і бруцельоз, а також робили тваринам щеплення від сибірки. Було помітно, що дівчата й хлопці впевнено поводяться з телицями, правильно й точно роблять необхідні маніпуляції. Це підтвердила й Катерина Загородня, яка задоволена роботою студентів.

– З ними робота йде швидше, – зазначила Катерина Павлівна. – Шкода, що такі помічники є на фермі не завжди.

Під час спілкування зі студентами виявилось, що частина з них уже була на нашому підприємстві під час проходження виробничої практики. Наприклад, Євген Зінченко тут уже втретє. Йому дуже подобається в «Агроєкології», почуваться тут як вдома. І хоча хлопець родом з Кременчука, отже, – міський житель, робота на фермі припала йому до душі, тож був би радий після закінчення вишу прийти на роботу в наше господарство.

фото Артура Купчина

Студенти 4 курсу ветфаку на МТФ №1 зі своїми наставниками Катериною Загородньою й Романом Лисенком

Всі практиканти відзначають добре ставлення до них з боку працівників «Агроєкології», великі можливості для професійного вдосконалення. Адже, на жаль, не рідкість, коли, приїжджаючи в якесь господарство, студенти замість проходження практики за обраною спеціальністю вимушені виконувати господарчі роботи. Натомість у нас вони мають можливість зануритися у реальну професійну роботу.

Усі студенти дякують також за гарні умови, створені для них. Вони мешкають у чудовому новому гуртожитку на території Центру органічного землеробства, де мають всі необхідні зручності. У дальню, на ферми й потім назад до гуртожитку їх відвозять мікроавтобусом. Задоволення молоді і харчуванням у ідеальній підприємстві. Хлопці й дівчата зазначають, що страви – смачні, а порції – великі, тож дають достатньо сил для роботи на фермі. І зізнаються, що звідси навіть не хочеться повертатися на пари в академію...

А для нас важливо, що практиканти отримують у нас як перший практичний досвід у професії, так і позитивні враження. Адже прагнемо, щоб молодь полюбила свою роботу, поверталася в села й відроджувала життя в них. Можливо, хтось із цих студентів після закінчення академії працюватиме й у нас.

Юлія Лега, завідувач відділом кадрів

Шкільне життя

Перемоги, що поповнюють скарбничку знань

Щороку учні Михайликівської загальноосвітньої школи І – ІІІ ступенів беруть участь у предметних олімпіадах і конкурсах. І кожного разу їхнім здобутком стають перші й призові місця. Продовжили цю традицію наші школярі й у поточному навчальному році.

Нинішнього року п'ять учнів стали учасниками районного етапу предметних олімпіад. Так, на олімпіаді з української мови нашу школу представляли третьокласниця Кароліна Вернигора й одинадцятикласниця Тетяна Наказненко. Кароліна, попри те, що навчається лише в початковій школі і вперше потрапила на таке серйозне змагання, змогла вибороти 2 місце. А підготувала дівчинку до олімпіади вчителька вищої категорії Катерина Василівна Оченаш. Добрі знання показала й Тетяна Наказненко, посівши 3 місце. Її наставником є вчителька першої категорії Марина Олександрівна Тищенко.

Проте, призовими місцями у предметній олімпіаді дівчатка не обмежилися. Вони також узяли участь у районному етапі Всеукраїнського конкурсу знавців рідної мови ім. Петра Яцика. Тетяна Наказненко тут теж посіла 3 місце. А Кароліна Вернигора здобула пе-

ремоги й можливість представляти район на обласному етапі. У Полтаві дівчинка увійшла до десятки найкращих знавців української мови. Тож бажаємо їй і надалі вдосконалювати свої знання з рідної мови та гідно представляти свою школу на всіх рівнях.

Не підвів Михайликівську школу і юний знавець біології, учень випускного класу Руслан Корнієнко. Руслану дуже подобається біологія, тож кілька років тому він сам просив, щоб йому надали можливість брати участь у олімпіадах. Щороку він показує чудові знання з обраного предмету. Так, нинішнього року хлопець переміг у районному етапі та виборов 2 місце на обласному рівні. А підготувала його вчителька біології, спеціаліст вищої категорії Марія Дмитрівна Булах.

У районному етапі олімпіади з англійської мови взяла участь учениця 8 класу Тетяна Тинянка. Продemonструвавши гарний рівень володіння іноземною мовою, вона посіла 3 місце. Підготувала призерку вчителька англійської мови Тетяна Валеріївна Щербак.

Уже третій рік поспіль у конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України (МАН) з біо-

логії бере участь учениця Михайликівської ЗОШ Ірина Маслівець. І всі три роки Ірина посідає 1 місце на районному етапі конкурсу. Гідно представляє вона Шишаччину й на обласному етапі. Так, 2016 року вона одержала перемогу на рівні області. Нинішнього року одинадцятикласниця Ірина Маслівець у Полтаві виборолла 2 місце. Протягом усіх цих років дівчинка вивчає комах – турунів, які живуть у довкіллі Шишаччини. Цьогоріч на її роботу має назву «Вплив на карбодофауну органічної та інтенсивної системи землеробства». Науковим керівником дівчини є вчителька біології й хімії, спеціаліст вищої категорії Зоя Павлівна Сердюк.

Упевнені, що участь у олімпіадах і конкурсах допомагає школярам поглибити знання з улюблених предметів, а випускникам – краще підготуватися до ЗНО й успішно вступити до обраних вишів. Тож вітаємо переможців і призерів та сподіваємося на подальші успіхи учнів нашої школи.

Наталія Янухт,

заступник директора

Михайликівської ЗОШ І–ІІІ ступенів з навчально-виховної роботи

Ставківські школярі вміють перемагати

Серед учнів Ставківського навчально-виховного комплексу – чимало знавців шкільних предметів, учасників самодіяльності та любителів спорту. Щороку вони радують своїми перемогами на олімпіадах, конкурсах і змаганнях. Нові здобутки є в наших школярів і нинішнього року.

Особливо хочеться привітати наших переможців. Так, восьмикласниця Аміна Чаус виборолла 1 місце на районній олімпіаді з інформаційних технологій. Підготувала її вчителька інформатики Ірина Миколаївна Шевченко.

Учениця 8 класу Владислава Йовенко перемогла у районному етапі Всеукраїнського конкурсу знавців рідної мови ім. Петра Яцика. Владислава гідно представила Зінківщину й на обласному етапі, увійшовши до десятки найкращих знавців української мови. Підготувала дівчинку вчителька вищої категорії, викладач української мови та літератури Ніна Перепелиця.

Добрі знання української мови показала й Аміна Чаус, одержавши 3 місце на районному етапі Всеукраїнського мовно-літературного конкурсу ім. Т.Г. Шевченка (викладач – Ніна Перепелиця).

Є у нас і знавці біології. Так, Владислава Йовенко у районному етапі олімпіади з цього предмету одержала призове 2-ге місце, а також узяла участь у обласному етапі. На шляху до успіху їй допомагала старша вчителька, викладач біології Олена Валентинівна Хижна. Біологія – також один з улюблених предметів одинадцятикласниці Ярини Мандрики. На районному етапі вона отримала 3-тє місце. А підготувала її до олімпіади вчителька біології, спеціаліст 1 категорії Алла Василівна Карпенко.

А ще наші учні вболівають за стан навколишнього середовища і прагнуть донести до всіх думку про необхідність його збереження. Тому в нас створений екологічний театр «Екологічний крок». Його учасниками є 12 дітей з різних класів. У районному конкурсі екологічних агітбригад вони здобули переконливу перемогу й можливість представляти Зінківський район в області. Тут вони також довели, що є одними з кращих, одержавши 2-ге місце. Допомогли їм у цьому наставники – вчителька Олена Валентинівна Хижна й неабайдужа однокласниця, місцева активістка, колишня викладач Гадяцького училища культури Валентина Володимирівна Онопрієнко.

Беруть участь у різних творчих змаганнях і учасники художньої самодіяльності. Цього року вони отримали цілу низку дипломів 1–3 ступенів у жанрах «Хореографія», «Художнє читання», «Дует», «Інструментальний жанр», «Театральне дійство».

Добрий рівень підготовки мають наші спортсмени. Про це свідчать призові місця: у районних змаганнях з баскетболу команда наших хлопців посіла 2 місце, а дівчаток – 3 місце, у районному турнірі з волейболу команда хлопців здобула 3 місце. Тренував спортсменів вчитель фізкультури, спеціаліст 1 категорії Віктор Григорович Падун.

Широ вітаємо учнів з їхніми здобутками та бажаємо й надалі перемагати – у змаганнях і в житті.

Ніна Перепелиця,

директор Ставківського НВК «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад»

ЗМІНИВСЯ ГРАФІК РУХУ АВТОБУСІВ

На прохання пасажирів, в більшості з яких є потреба прибувати у Шишаки на початку робочого дня державних установ, лікарні тощо, змінено графік руху вранішнього автобусу за маршрутом ШИШАКИ – ВОСКОБІЙНИКИ.

Тепер з автостанції «ШИШАКИ» автобус відправляється о 6.00, у МИХАЙЛИКИ прибуває о 6.50, а у ВОСКОБІЙНИКИ – о 7.05. На зворотному шляху з Михайликів автобус відправляється о 7.20, біля Шишацької центральної районної лікарні робить зупинку о 8.03, і на автостанцію «ШИШАКИ» прибуває о 8.05. Рейс виконується двічі на тиждень, щовівторка й щочетверга.

Графік руху вечірнього рейсу не змінився.

Просимо враховувати зміни у розкладі, плануючи свої поїздки.

Михайликівський старостат

Іменинники КВІТНЯ

1 квітня

Юрій Володимирович ХАЩІВСЬКИЙ, доглядач ВРХ

3 квітня

Олена Олександрівна БІЛОУС, свинарка

4 квітня

Володимир Михайлович САРАЖИН, слюсар
Наталія Олександрівна СОТНИК, завідувача МТФ №1

5 квітня

Віталій Анатолійович ГАРКАВИЙ, оператор

6 квітня

Віктор Євгенович СУКАЧ, головний енергетик
Мирослава Сергіївна ПОВОРОЗНЮК, економіст

10 квітня

Михайло Іванович БАРАТ, оператор ЗАВУ

11 квітня

Олена Юріївна КУЛАГА, доярка
Олександр Дмитрович НІМЕЦЬ, оператор ЗАВУ

14 квітня

Юрій Іванович БАБАНСЬКИЙ, заступник директора

15 квітня

Ірина Миколаївна ПІВЕНЬ, доярка

16 квітня

Володимир Миколайович ЖИВИЛО, тесляр

17 квітня

Віра Петрівна ЗЕЛЕНОВА, доярка
Катерина Іванівна ЯРЧЕНКО, старший диспетчер

18 квітня

Віра Петрівна БІЛОУС, завідувача СТО

19 квітня

Сергій Геннадійович АГЛОТКОВ, тракторист

21 квітня

Анатолій Васильович БЕЙГУЛ, завідувачий МТФ№4

Богдан Володимирович КОМАРНИЦЬКИЙ, тваринник

24 квітня

Віталій Олександрович ШЕВЧЕНКО, водій
Ігор Анатолійович РОЩІН, тракторист

26 квітня

Олег Миколайович ОСІПОВ, охоронець
Василь Тихонович ЯРЧЕНКО, водій

27 квітня

Андрій Вікторович ДУБОВИК, різноробочий
Станіслав Вікторович КРИВОШЕЙ, тракторист

29 квітня

Василь Іванович СИСЮК, агроном
Тарас Григорович ДИВИНЕЦЬ, оператор переробного цеху

30 квітня

Анатолій Григорович ЗЛИВКО, тваринник
Валентина Іванівна ШЕВЧЕНКО, доярка

Щиро вітаємо іменинників та бажаємо міцного здоров'я, оптимізму, сонячного весняного настрою, успіхів в усіх починаннях.

Відійшов у вічність батько, дідусь, чоловік, чудова людина

ФЕСЕНКО МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ.

Нам завжди не вистачатиме його доброти, любові, мудрості. Але у ці скорботні дні ми не залишилися наодинці з горем. На допомогу нашій родині прийшли засновники, керівництво ПП «Агроєкологія».

Ми від усієї душі дякуємо Семену Свиридоновичу Антонцю, Антоніні Семенівні Антоненці, Глібу Віталійовичу Лук'яненку за людяність, милосердя, розуміння й допомогу. Нехай Господь Вас береже.

Від імені усієї родини,
Олександр Фесенко

«АГРО-ЕКО» – науково-виробниче видання ПП «Агроєкологія»

Зареєстровано управлінням у справах преси та інформації облдержадміністрації 25.08.2003 р. Св. ПЛ 596

ЗАСНОВНИК:

Приватне підприємство «Агроєкологія»
ВИДАВЕЦЬ:
Приватне підприємство «Агроєкологія»

ШЕФ-РЕДАКТОР:

С.С. Антоненко
ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ВИПУСК:
Г. А. Козельська

РЕДКОЛЕГІЯ:

А.С. Антоненко,
В.М. Самородов,
К.І. Ярченко,
Ю.Д. Лега.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

38013, Шишацький район, с. Михайлики, вул. Леніна, 26
тел. (05352) 9-78-59, 9-76-36.
Газета виходить двічі на місяць. Наклад: 1300 екз.

ВІДДРУКОВАНО

у ТОВ «Видавництво «Миргород»
Зам. №
Розповсюджується безкоштовно.